

Z jara se řepa pozdě sela a pak dlouho nepršelo. Proto její produkce nebyla jako jiná léta. Žňové práce byly nejnáročnější za posledních deset let. Vzhledem k vyšší úrodě obilovin a mimořádně nepříznivým klimatickým podmínkám se sklízelo obilí za deště. Zrno se vozilo do sušárny v Lukavici, která byla k těmto účelům postavena. Výsledky jako jedny z nejlepších byly na farmě v Rájci. Počítalo se, že na 1 ha 50 q. Toto obilí ještě zasívali družstevníci z Rájce naposledy jako samostatné družstvo. Všechno obilí se sklízelo kombajnem a práce byla ukončena 15. srpna celostátně. Letošní rok potvrdil, že v hospodaření jsou dobré výsledky.

Záhumenky v Rájci. Několik výpisů z vlastních stanov o naturáliích. Členové družstva mají nárok na záhumenek ve společném hospodaření JZD. Člen JZD má nárok na 25 arů záhumenky. Z 1 aru dostane 135 kg brambor, z 1 aru 4 q řepy, z 1 aru 32 kg pšenice. Dříve byla záhumenková kráva, ku dnešnímu dni už nikdo krávu nevlastní. Ve vesnici jsou teď kozy a býčci. Lidé přestávají soukromě hospodařit na své záhumence.

Poměry lidopisné. V naší obci se v roce 1972 narodilo 8 děvčat a 4 chlapci. Místní národní výbor se svazem žen uspořádal 16. prosince 1972 slavnostní vítání novorozeňat. Všechny maminky s narozenými dětmi přišly do kulturní místnosti. Na zahájení slavného uvítání malých občánků zahrála hudba na gram. deskách, a za MNV přivítal malé občánky a jejich maminky Z. Šrot. Matky skládaly slib, že budou děti dobře vychovávat, aby byly prospěšnými lidmi naší drahé vlasti. Každé dítě dostalo vkladní knížku s prvním vkladem 100 Kčs, jako dar MNV a maminky kytičky karafiátů. Také byl přítomen fotograf, který celý tento pěkný akt poprvé v naší obci zvečnil. Obrázky této oslavy budou do budoucna uschovány v kronice.

Svatby měli čtyři občani. V roce 1972 zemřelo 7 občanů: 13. února zemřela náhle po krátké nemoci A. Portyšová ve věku 69 let. Jako členka ČSČK konala několik roků pečovatelskou službu své sousedce. Posloužit bližnímu v těch posledních chvílích života, jak krásný je to příklad. Požehnaného věku 90 let se dožil M. Janků. Na konec svého života si jej vzal syn do Jestřebí a tam zemřel 13. února 1972. F. Hrabský zemřel po krátké těžké nemoci 2. listopadu 1972 ve věku 70 let. Byl již nemocen, ale přesto vykonával práci pro MNV. Zaměstnan byl jako železničář.

P. Neubaerová se narodila na Ukrajině a do Rájce se provdala po první světové válce. Zemřela v Libinách v nemocnici po krátké nemoci ve věku 75 let. Také 17. listopadu náhle zemřel M. Hányš ve věku 50 let. Zemřelo jedno dítě po narození, M. Hampl. V posledních letech lidé většinou umírají na rakovinu, anebo náhle na srdeční infarkt.

Poměry, veřejný život. K odvodu bylo povoláno 5 branců a pouze jeden byl odveden. Někteří mají vojenskou službu odročenou a někteří jsou zbaveni povinné základní služby.

Počasí. Na Nový rok byl krásný slunný den +4 °C nad nulou. Jako na jaře obilí bylo zelené a i tráva. Zajímavost: v Zábřehu v zahrádce na Štědrý den kvetla čajová růže. A i sněženky už někde v lednu kvetly. Takový leden už dlouho nebyl. To krásné počasí však trvalo do 14. ledna. Po 14. lednu se náhle ochladilo a zima ukázala svou moc. Okna byla pomalovaná kresbami mrazu a bylo několik dní pod nulou. V únoru byla celkem mírná zima. Březen byl sice chladný, ale přesto už se v březnu selo obilí. Koncem dubna přišly dva velké mrazy, které uškodily ovocným stromům. Takže toho roku žádné ovoce nebylo, jen málo švestek. Květen 1. máj byl pěkný, slunce hřálo a vanul slabší vítr. Celkově květen byl studený a deštivý. Pranostika, která se říká, se letos splnila „Studený máj ve stodolách ráj.“ V červnu nám vůbec nesprchlo a bylo sucho. Zato v červenci přišlo a bouřky byly téměř denně, to trvalo v našem kraji do 29. července. Od 30. července byly první pěkné slunné dny. Srpen byl opakem července. Pak byly krásné žňové dny. Na zrnu se ukázala plíseň následkem častých dešťů. Podzim byl pěkný, otava a okopaniny se pěkně sklídily. Celý podzim nepršelo, až v listopadu a pouze dva dny a málo. Následkem podzimního sucha bylo málo vody ve studnách. V říjnu přišel první mráz, který skosil trávu v zahrádkách, pak bylo teplo až do Vánoc. Na sv. Martina napadl první sníh a jen takový poprašek, který se ještě týž den rozpustil, a bylo do Vánoc po sněhu. Zato byly stále mlhy, které na zdraví nepůsobí dobře. Mnoho lidí v celé naší vlasti onemocnělo na chřipku značka Hongkong. Při této chřipce je vysoká horečka a dlouhotrvající kašel. Na tuto chřipku v naší obci nikdo nezemřel.

Zvláštnost, která se udála 16. dubna v letošním roce. V alpské oblasti jižně od Vídně bylo zemětřesení a projevilo se mírnými otřesy půdy také v naší republice. Otřesy mnohde vyvolaly záchvěvy budov, chvění nábytku nebo drnčení skla. V naší obci se to projevilo u Ant. Johna. Ve špižce začaly sklenice, které byly postaveny vedle sebe do sebe klepat. Vážnější škody nebyly hlášeny. Ve Vídni podle hlášených zpráv se několik domů zřítilo. Podle záznamů naší historie bylo poslední zemětřesení před 400 lety. Tímto končím zase jeden rok, který byl jak po stránce hospodářské velmi úspěšný, tak i po stránce politické.

Dějiny zvolského kostela. Podle zvolského zpravodaje č. 3/66 napíši záznam stoletého kostela, jehož jubileum bylo v r. 1966.

V roce 1966 uplynulo sto let, kdy náš farní kostel ve Zvoli byl postaven a bohoslužbě odevzdán. Je to nejmohutnější stavba v obci a je ozdobou celého okolí. Před tím byl kostel ve Zvoli, jak se o něm píše v listinách, velmi starý. Za tisíc let svého trvání sahá až do doby Cyrilo-Methodějské. Prožil s našimi předky mnoho bouří válečných i náboženských. Byl několikrát vypálen, zpusťšen, znovu obnovován a přestavován. 26. 9. 1854 úplně vyhořel i uvnitř, takže zbyly jen polozbožené zdi. Byl zasvěcen sv. Jiljí, mnichu a svědci slovanskému, který zemřel r. 700. Byl sv. Cyrilem a Metodějem, rovněž mnichy, velmi uctíván. Jeho úcta byla všude od nich a jejich žáků rozšiřována kamkoliv přišli, tedy i u nás. Roku 1858 byl vypracován plán na postavení nynějšího kostela Ing. Fr. Drbalem, ředitel arcib. stavebního úřadu. Plán byl 26. 11. 1858 tehdejším arcibiskupem olomouckým Fürstenberkem schválen. 24. 1. 1859 schválila komise nové místo pro stavbu kostela a hned se započalo s dovážením materiálu. Kamení bylo dováženo z Pobučí a Slavoňova, vápenc z Lesnice. V r. 1860 byl zřízen vodovod na stavební místo, kde se vyráběly a pálily cihly a hasilo vápno. K tomu účelu dobře sloužil vranovský potok. Bylo započato s kopáním základů, při tom bylo zjištěno, že bude nutno půdu pod základy zpevnit. Proto bylo kladivem 56 kg těžkým pod základy ztlučeno 235 borových pilotů. Jejich spodní ostré hrany byly okuty železem. V září 1860 posvětil míst. děkan a farář P. Jan Kašpar základní kámen a započalo se zděním. Zdilo se tak, že dvě vrstvy (66 cm) byly z kamene a jedna (33 cm) z pálených cihel. Cihly na klenbu se pálily zvlášť a to tak, že se přidávaly do hlíny piliny dřevěné, takže každá cihla byla po vypálení o 19 dkg lehčí. Čímž se pilířům, které klenbu drží při 9 000 cihel, ulevilo o 17 q. Vápno se pálilo u cihelny ve zvláštní peci. Cihly se dělaly na farském poli u cihelny u Lukavice. V r. 1862 bylo dosaženo roviny po hlavní římsu, byl zřízen krov a zakryt břidlicí. V r. 1863 zaklenuta loď chrámová přes lyterium, kůr a dostavěna věž. R. 1864 bylo zomítáno zdivo venku i zevnitř a zřízeno ve věži kamenné schodiště. Na věž byl postaven krov, báně měděná a na ní upevněn dvojitý kříž 3,16 m vysoký, který ukul zdejší kovářský mistr p. J. Novotný a sám ho na místě připevnil. Věž byla opatřena hromosvodem. Výška věže je 49,92 m. Střecha věžní není přesně dle plánu, jest o něco menší. V mírovských lesích byl nalezen strom, z něhož se vytesalo krovní vřetenem plánované délky, ale tesaři jej ke zdivu nepřipevnili (zapomněli). V noci vichřice shodila krov i s vřetenem na farní budovu, zlomilo se a jiného stromu tak dlouhého už nebylo nenalezeno. Přední fasáda chrámová je ozdobena krásným portálem s dvěma sloupy z pískovce, které zhotovil sochař J. Heinrich, rodák z Hranic na Moravě. Nad portálem je velké okno, pod ním dva štíty. Jeden štít levý má znak olomouckého arcibiskupství a pravý štít má znak rodu Fürstenberků, z kterého arcibiskup pocházel. Nad oknem je socha P. Marie, zhotovena rovněž od sochaře

Heinricha. Vnitřní zařízení: tři oltáře jsou z Dómu olomouckého. Tehdy se Dóm přestavoval do slohu gotického, takže oltáře slohově nevyhovovaly. Jsou z mramoru. Hlavní oltář je zasvěcen Neposkvrněnému početí P. Marie, obraz maloval malíř z Vídně – Tobiášovský. Boční oltář je zasvěcen sv. Jiljí, patronu dřívějšího kostela, aby byla uchována památka na slovanské světce, tolik uctívaného sv. Cyrilem a Metodějem. Druhý oltář boční je zasvěcen sv. Janu Nepomuckému. Byl i ve starém kostele. Kdo oba tyto obrazy vymaloval, není zjištěno. V r. 1940 zřízen v kapli čtvrtý oltář a zasvěcen P. Marie Bolestné, jak byl i v starém kostele. Tuto sochu P. Marie zhotovil akad. sochař L. Kubeček z Olomouce. Též i sochy sv. Antonína, sv. Terezičku a sochy andělů na oltáři. Kazatelna a křtitelnice jsou z mramoru ostřihomského (Maďarsko) od sochaře Arnolda z Brna, varhany 15 rejstříkové od varhanáře Kar. Kütlera z Opavy. Malba kostela je z r. 1907, maloval ji malířský mistr Bubeník z Lince, rodák z obce Čech u Prostějova se svými pomocníky. Lavice zhotovil stolařský mistr J. Minář z Rájce v r. 1908. R. 1940 byla natřena bář pod křížem na věži kostela, p. J. Hoškem - klempířským mistrem a p. J. Poláškem - pokrývačským mistrem opravena střecha věžní bez lešení. Měli jen desku a žebřík, ku podivu a hrůze všech kdo na ně hleděli. V r. 1942 koupeny křišťálové lustry, dva velké do kostela a jeden do kaple a 14 malých pod obrazy křížové cesty. Dlažba do kostela dávana z maletinského pískovce a to tehdy, když už bylo pruské vojsko ve Zvoli po bitvě u Hradce Králové - 3. 7. 1866. Pruští vojáci se zájmem si prohlíželi chrámovou stavbu. Dlažba v r. 1941 znovu položena, nová od firmy Veverka z Lipníka, protože dřívější už byla velmi sešlapána. Věžní hodiny koupila obec Zvole od hodináře M. Rezka z Jindřichova Hradce v r. 1875. V r. 1952 opraveny p. Aug. Hejralem ze Zvole a jeho dvěma syny. V r. 1952 věž znovu zomítána a v r. 1959 celý kostel. V r. 1953 obnovena v kostele elektrická instalace, kterou provedli elektromontér p. J. Ptáček z Rájce a p. Jos. Komenda ze Zvole. Zásluhou J. Ptáčka koupen do kostela zesilovač, který se velmi osvědčuje až dosud. V r. 1974 byly opraveny věže kostela. Krytina byla odstraněna a věže byly pokryty (oplechovány) pozinkovaným plechem. Práci zhotovili klempíři z Čech.

Z obavy, aby mnohé památky neutrpěly zkázu, péčí p. Ing. K. Bifla, který vedl stavbu nového kostela, byly přeneseny ze starého kostela do nového. Jemu patří dík, že nám zachoval, co ještě našel.

Zříceniny starého kostela odstraněny a r. 1885 postavena na tom místě škola.

Z památek sluší uvést:

1. Náhrobní kámen představuje rytíře v nadživotní velikosti. Je to krásná práce s polovypouklou postavou domnělého Petra ze Žerotína, který r. 1512 zemřel. Na spodu má kámen latinský nápis, v němž je vyjádřena víra ve zmrtvýchvstání a spravedlivý soud Boží.

2. Náhrobní kámen rytíře ze Zvole (za oltářem), na němž jsou pouhé obrysy rytíře, levicí opírajícího se o štít s rodinným erbem a dvěma heraldickými liliemi. Anni Domini MCC (porušeno) a LXI in mense Augus. Do. Ser. W. A Zwola H Sepult. (R. 1261 v měsíci srpnu pán ze Zvole pochován.)

3. Kamenný znak kardinála Ditrichštejna s let. 1611. Ve starém kostele byl zazděn ve zdi nad vchodem ze sakristie do kostela. Na památku obnovy kostela uvnitř a obnovení dvou oltářů. Jeden P. Marie Sedmibolestné a druhý sv. Janu Nepomuckému.

4. Kamenný znak, kardin. z Colloredo z r. 1787 z panské palírny.

5. Kamenný znak kardinála, u staré školy s nápisem Meister Hans von der Neis r. 1541.

6. Malá tabulka ze svatostánku ze starého kostela se dvěma liliemi, znakem to pánů ze Zvole.

Výňatek z archivu kostela zvolského zapsáno 3. února 1974, E. Ptáčková, kronikářka.

Zápis dle „Urbáře“ panství Mírova z r. 1795 byly v Rájci obsazeny usedlosti takto:

č. p. 18 Dědičný rychtář (Erbricter) Johann Neuman. Povinnosti do r. 1795 (t.j. do 31. 12 1795). Na zemskou knížecí kontribuci 11,21 zl na „Standhaftenzinsungen“ 9,51 zl. Naturální dávky: oves 2,16 měř., robota žádná. Tento dědičný rychtář má za povinnost pro výčep potřebné pivo si sám přivést a všechny náležitosti jako staré a nové poplatky vybrati a odvésti do panské pokladny. Povinnosti nové od r. 1795, jako staré.

Sedláci (Baer)

č. p. 20 Johan Neuman

č. p. 24 Florian Steiger

č. p. 21 Sebastian Lotschný

č. p. 25 Franz Neubaer

č. p. 23 Anton Pospischil

č. p. 31 Franz Schebesta

Povinnosti do r. 1795, 31. prosince. Zemská knížecí kontribuce 10,39 zl. „Standhaftenzinsungen“ 2,47 zl. Naturální dávky: oves 2,16 měřic, chmel 26/13 měřic, robota s potahem 78 dní.

Povinnosti od roku 1796. Zemská knížecí kontribuce 10,39 zl „Stanhaftenzinsungen“ 2,47 zl, relutum za robotu 10 zl. Oves 2,16 měřic, chmel 26/13 měřic. Každý z těchto sedláků je povinen bezplatně za a) přivést 2 sáhy tvrdého a 5 sáhů měkkého dřeva palivového ze vzdálenosti dvou hodin a na skladě vyrovnati, b) dvě fůry naložené stavebním dřevem, kládami a jiným stavebním materiálem ze vzdálenosti dvou hodin aneb místo toho po osmi centech dvě bližší fůry udělali, c) 21 měřic sladového obilí z Prostějova, anebo z tamního kraje ve vlastních pytlích přivést k tomu d) na dva dny poslat jednoho honce.

Zahradníci (gartler)

č. p. 1 Tomasch Rzematsch

č. p. 22 Josef Schneider

č. p. 2 Johann Turicccek

č. p. 26 Joh. Roztomily

č. p. 3 Johann Flitschar

č. p. 27 Anton Kladiesky

č. p. 10 Joh. Sirowatka

č. p. 30 Paul Hausler

č. p. 12 Franz Rammert

č. p. 32 Joh. Hrasky

č. p. 13 Johan Unzeitig

č. p. 33 Sebastian Pieniczka

č. p. 14 Joh. Neumann

č. p. 34 Nikolaus Planiezka

č. p. 15 Venzl Mainka

č. p. 35 Tomas Jarosch

č. p. 16 Josef Koruna

č. p. 18 John Neumann

č. p. 19 Paul Smeykal

Povinnosti do r. 1795, 31. prosince pro zahradníky. Zemská knížecí kontribuce 3,18 zl „Standhaftenzinsungen“ 1,73 zl, naturální dávky: oves 11/86 měř., chmel 2 6/13 měř. Ruční robota 78 dní.

Povinnosti od roku 1796. Zemská knížecí kontribuce 3,18 zl. „Standhaftenzinsungen“ 1,73 zl naturální dávky: oves 1,8 ½ měř., chmel 2 6/13 měř. Relutum za robotu 8 zl. Každý z těchto zahradníků má bezplatně a) dva dny pro rybníkářství kopat příkopy, v rybníce sekát led, b) 1 den poslat jednoho honce.

Velký domkař (grosshäusler). Č. p. 17 Anton Koppa. Povinnost do roku 1795, 31. prosince. Zemská knížecí kontribuce 1,15 zl, „Standhaftenzinsungen“ 3,62 zl, naturální dávky: oves 1 81/2 měř., chmel 26/13 měř., robotu 26 dní.

Povinnost od roku 1796. Zemská knížecí kontribuce 1,15 zl. „Standhaftenzinsungen“ 3,62 zl, robotu relutum 3,2 zl.

Domkaři (Häusler)

Č. p. 4 Martin Neumann

Č. p. 6 Joh. Mikyska

Č. p. 5 Thomas Schalka

Č. p. 7 Franz Roztomily

Č. p. 8 Johann Gundel

Č. p. 28 Johann Hauzliczek

Č. p. 9 Anton Hoss

Č. p. 37 Josef Römer

Č. p. 11 Johann Steiger

Č. p. 38 Johann Golda

Č. p. 39 Adam Kottlik

Č. p. 40 Frantz Müller

Po obolici nový domkař č. p. 41 Franz Steidel.

Povinnost od roku 1796. Za zemskou knížecí kontribucí 0,24 zl, relutum za robotu 2,30 zl. Tak jako každý osadník této obce bez rozdílu je povinen dát tak zvaný bílý groš za každou užitkovou dojnou krávu. Mimo toho jsou počínaje rychtářem až po velkého domkaře včetně jeden každý zavázán v předu připojeném výkaze poznamenané farní povinnosti přesně dodržovat. Kdyby nyní nemohl povinnosti zcela, nebo z části, splnit je každému umožněno reluovat do důchodu za a) sáh tvrdého nebo mělkého dřeva přivésti, za 30 grejcarů, b) každou fúru materiálu, 30 krejcarů, c) každou měřici sladového obilí, 7 krejcarů, d) 1. den rybaření, kopání příkopů v rybníce, 12 krejcarů.

Naproti tomu, ale povinnost dáti honce při honech, které se nekonají, bude zcela prominuta. Poznámka: jeden každý majitel pozemků jest zavázán na něho připadající desátek žita a ovsu v polovici října každého roku v míře a v čistém zrně přesně panu zvolenskému faráři odsypat, vejce v čas velikonoční též zcela spolehlivě odvésti. V době sv. Aegida 4 kusy slepic a 12 vajec, 14 krejcarů peněz. Při tom je obec povinna ve lhůtě sv. Víta peníze za sýr a máslo od jedné velké krávy jeden bílý groš, tj. 2 krejcarů, což dělá 40 zl. Tento výkaz kvůli správnosti potvrzuje. Zvole 20. října 1795. Franz Karasowský.

To vše je výpis z Urbáře psaného německy a zde přeloženo. „Povinnost“. Důvodem změny v Rájci v robotních povinnostech bylo rozparcelování a rozprodání pozemků dvorských pro osídlence, kteří založili obec Teodorov v r. 1795, která v r. 1924 byla spojena s Rájcem. Z těchto prvních osídlenců Teodorova jsou tito potomci: Fer. a J. Neubauer (přestěhování z čís. 25 z Rájce do čís. 62 dnes). V. Sméal jeho dědeček z Rájce čís. 19 do Teodorova čís. 1 (dnešní 61). Rodiny: Fričar, Planička jsou dodnes na svých tehdejších osadách. Tento památný zápis jsem dostala od rájeckého rodáka J. Neubaera, ředitele státních lesů. E. Ptáčková, 6. března 1974.

Výpis z 3. dílu kroniky.

Rok 1973. Vstupujeme do roku 1973, který byl bohatý na události jak v naší vlasti, tak i ve světě. Na všech závodech v celé ČSSR sešla se slavnostní shromáždění pracujících k zahájení nového roku. Třetího roku páté pětiletky. Nový rok a s ním nový plán, pochopitelně náročnější než minulý. Také bylo vzpomenu 25. výročí Vítězného února, který je především svátkem dělnické třídy. Bylo uzavřeno mnoho závazků na počest 25. února. Iniciativa lidí v posledních letech stále stoupá. Vyšší příjmy pracujících, zlepšení sociálních zabezpečení, stabilita cen, to jsou bezesporu jedny ze zdrojů důvěry. To všechno jsou předpoklady pro další všestranný rozvoj naší společnosti.

Dne 10. ledna slavil gen. tajemník ÚV KSČ G. Husák narozeniny. 60 let v plné svěžesti a plodné práci v čele ÚV KSČ Národní fronty ČSSR. Byl mu udělen nejvyšší titul, vyznamenání „Hrdina ČSSR“ a Řád Klementa Gottwalda za budování social. vlasti. Jeho záslužná práce doznala vysokého vyznamenání.

Dne 22. března konala se volba nového presidenta ČSSR. Do funkce presidenta byl znovu zvolen po úspěšných pěti letech svého působení ve funkci presidenta ČSSR generál Ludvík Svoboda, aby tuto funkci vykonával i nadále, neboť se zasloužil o národní a státní svobodu.

K prohloubení ideově výchovné práce mezi mládeží i dospělými sloužila významná výročí: 25. výročí Vítězného února, 25. výročí sjednocení tělovýchovy. K uvedeným výročím byly konány v naší obci vzdělávací akce, jak pro mládež i dospělé. Byla uskutečněna velmi pěkná setkání se členy Lidových milicí závodu Perla Zábřeh a přímým účastníkem odboje na východní frontě. Také oslava k 25. výročí února byla dobře organizována. K oslavám MDŽ byl uspořádán koncert dětské dechovky Lidové školy umění Zábřeh, oslava byla v místním hostinci. K 9. květnu lampionový průvod k památníku obětem I. a II. světové války s položením věnce a ohňostrojem. Slavnost zahájil předseda MNV Z. Šrot s krátkým proslovem a školní mládež, která recitovala básně. Také ředitel ZDŠ J. Sigmund vzpomněl v krátkosti těch smutných let. 1938-1945, vzpomíná na všechny útrapy českého národa v těchto neutěšených letech. Na této slavnosti sešlo se velmi mnoho místních občanů a školní mládeže.

Sportovní odpoledne. Na počest sjednocení tělovýchovy bylo velmi zdařilé sportovní nedělní odpoledne. Cvičilo mnoho dětí z Rájce i z Ráječka a ženy spolu se zvolenskými ženami předvedly prostná. Bylo organizováno mnoho společných akcí, jak pro mládež i pro dospělé. Na počest 25. výročí února byly uzavřeny závazky společně s organizacemi i s občany na zvelebení obce a životního prostředí i plnění volebního programu MNV. Celkový závazek činil 9 500 brig. hodin a vybudování díla v hodnotě 852 000 Kčs. Tyto závazky byly 1. prosince 1973 splněny. Bylo opět vykonáno velké dílo na zlepšení životního prostředí ve vesničce s 500 obyvateli. Byl vyčištěn potok na dolním a horním konci vesnice, na což tentokrát použili mechan. stroje. Byla zbudována velká nádrž na vodu u lesa za půl milionu korun. Dokončena stavba „Klub požárníků“, upraveno prostředí před památníkem obětem I. a II. světové války, oprava parčíku a zeleně na vesnici a okopávání růží, což má na starosti Český svaz soc. žen. Generální oprava rozhlasu MNV k velké spokojenosti občanů. Opravu provedl T. Badal. Dílo se podařilo proto, že bylo využito osobní agitace poslanců MNV mezi občany, formou agitačních dvojic, dále byly konány relace v rozhlase MNV a konány pravidelné schůze NF a MNV s voliči k plnění volebního programu. Agitace mezi občany byl osobní příklad členů KSČ, MNV i ostatních organizací, které se ve všech akcích v naší vesnici konaných ochotně zapojili, ať při národních směnách nebo oslavách památných dnů. V tomto roce byla generální oprava kaple. Dokončení všech naplánovaných akcí ve volebním programu na rok 1973 byly vytvořeny reálné podmínky pro další velmi náročnou stavbu, která bude zahájena ve třetím čtvrtletí kalendářního roku 1974, víceúčelová budova. Výstavbou víceúčelové budovy, bude dána koruna pro všechny kulturně vzdělávací akce v naší obci. Bude zbudovaný prostorný sál pro větší společenské akce v naší obci i pro potřeby tělovýchovy i pro zdejší školu. Dále bude zbudována klubovna pro místní svaz social. mládeže, čítárna s knihovnou, prostory pro zdravotnictví, úřadovny MNV se zasedací síní. Bude zbudováno dílo, jehož

hodnota bude přes 3 000 000 Kčs při finančním nákladu 1 400 000 Kčs. Všechny práce, které byly konány v roce 1973, byly hodnoceny kladně na MO KSČ, MNV, NF na plenární schůzi MNV. Bylo konkrétně hovořeno k úkolům, které pro školskou komisi i pro všechny spol. organizace pracující s mládeží vyplynuly z červencového zasedání ÚV KSČ ve výhodě mladého pokolení a jeho přípravy pro život v rozvinuté social. společnosti.

Ve výboru MNV žádné změny nebyly – všichni funkcionáři MNV jsou jako v r. 1972.

Autobusová doprava je vyhovující jak pro školní mládež, tak i pro všechny pracující občany. Jezdí směr z Mohelnice – Zábřeh - Šumperk 13x denně. Směr Šumperk – Zábřeh - Mohelnice 14x, téměř nikdo do Zábřehu a do Zvole nechodí pěšky. Cena jízdného, jak do Zábřehu taktéž do Zvole, je pouze 1 Kčs.

Úprava a vzhled obce. Byly zbudovány chodníky a to: před školou, kolem Jányšových až k čekárně. Druhý chodník od mostu kolem Hányšových až k čekárně. Pod tímto chodníkem byla provedena kanalizace. Na této práci se podíleli tito občané: Fr. Pulkr, Al. Balcárek, K. Rotter, J. Portyš st., L. Laštůvka, Zd. Šrot, Fr. Sitta, J. Ptáček ml. Zábradlí kolem potoka zhotovili a natřeli Fr. Pavlů, J. Portyš, Jos. Jabůrek. Chodníky jsou dlážděné betonovými dlaždicemi. U Jányšových a na dolním konci byl levý břeh potoka vyzděn žulovými kvádry. Tuto opravu provedl Svaz lesního a vodního hospodářství. Provedeno velmi pěkně. Veškeré brigády byly placeny. Náklady na tuto práci a čištění potoka byly 170 000 Kčs z prostředků MNV. Na horním konci po pravé straně byla vyasfaltována cesta, provedeno v prosinci. Náklady činí 50 000 Kčs. Dokončení klubovny požárníků 300 000 Kčs. Oprava kaple 50 000 Kčs.

Místní kaple, oprava. Místní kaple byla ve velmi špatném stavu, naposledy byla opravována r. 1937. Na plenární schůzi dala návrh E. Planičková, aby se kaple opravila. Tento návrh nebyl zamítnut, ale dán do volebního programu. V tomto roce 1973 byla důkladně opravena. Že oprava byla uskutečněna, má velkou zásluhu MNV. Vedoucí této práce byl, a nespočetné brig. hodiny zdarma odpracoval, člen komise MNV pro výstavbu Al. Maixner starší. Jeho manželka L. Maixnerová téměř denně mu při práci pomáhala. Opraveno bylo: střecha je celá z nového materiálu, krytina je na střeše z eternitu, celá vazba je z nového - jak trámy, desky. Poněvadž všechno bylo ztrouchnivělé. Tesařskou práci provedli Fr. Hrubý a Vlad. Hroch. Věž je oplechována a natřena na červenou. Klempířské práce a pokrytí střechy provedl komunál ze Zábřehu. Kaple je po této opravě o 15 m2 větší, za což buď vzdán dík J. Krušovi, který bezplatně uvolnil část svého dvora. V novém přístavku je zhotoveno okno ze skleněných cihel. Strop v přístavku je rovný z betonových stropnic a traverzí. Dvoje nové dveře zhotovené v komunále v Zábřehu. Podlaha v kapli je vydlážděna betonovými dlaždičkami zelené barvy. Jelikož boční zdě v kapli před opravou byly 1,10 m vysoko stále vlhké a omítka opadávala - plesnivěla, proto se provedlo vzdušné obložení těchto stěn. Vnější kaple byl rovněž ve špatném stavu. Byla provedena nová omítka a vyměněny nové ryny, opraven křížek. Vnitřek kaple byl vymalován panem Baslerem ze Zábřehu zdarma. Na této opravě se odpracovalo našimi občany celkem 1 490 brig. hodin. Členové lidové strany odpracovali 700 hod. zdarma. Ostatní občané 550 hod. také zdarma. Tesařské a zednické práce byly placeny. Zednické práce dělal L. Hroch ml. a H. Pěnička, zdarma dláždil podlahu kachličkami H. Pěnička. Na zednické a tesařské práce bylo vyčerpáno 160 hodin, které byly placeny. Celé vnitřní zařízení bylo vyřazeno a nahrazeno novým. Oltář byl vybourán a byl zhotovený nový dřevěný. Podle koncilových předpisů je postaven tak, aby kněz sloužil bohoslužbu tváří k lidem. Z výzdoby zůstala jen socha P. Marie ustavičné pomoci, původem z kostela na Hradisku v Olomouci. Křížová cesta je nahrazena novou menšího formátu. Lustr je vyrobený Al. Maixnerem ze čtyř osvětlovacích těles. Dvanáct lavic zhotovil J. A. Maixner. Elektrické práce J. Ptáček st. Při opravě báně byly uloženy spisy, které jsem si opsala a poznamenala do této pamětní knihy: Léta páně 1833 byla postavena v obci Teodorově nová kaple. V r. 1863, kdy celá obec Teodorov vyhořela, byla i kaple požárem zničena, takže byla znovu opravena, čím nákladem není známo. V roce 1924 došlo ke sloučení obcí Rájec s Teodorovem a nyní mají obě obce název Rájec. V r. 1937 v září došlo k opravě věže kaple, která byla již sešlá a hrozila sesutím. Nákladem obce Rájec obnosem 36 000 Kčs. Při trhání staré věže byly v báni nalezeny staré listiny, byly však tak sešlé, že nebylo nic z nich ku přečtení. Psáno v Rájci 1. září 1937. J. Smékal - starosta a napsal Fr. Hýbner st.

Výstavba rodinných domků. Nový obytný dům postavili: J. Diblík, B. Baldermann, F. Puchr, Smrček. Fasádu provedli K. Žák, Jos. John, Baldermann, J. Polcer. Opravil stavení J. Golda. Lifler vyboural staré stavení. Bývalé Zapletalovo stavení se také zbouralo.

Činnost MNV. Několik schůzí s komisí - 6 plenárních zasedání. Úřední hodiny ve středu večer a dle potřeby občanů. Komise veřejného pořádku se stará o pořádek v obci. V. Laštůvka je předsedou, který svědomitě tuto práci koná. Komise kulturní a školská se stará o kulturu v obci, stará se velmi obětavý ředitel školy Jaros. Sigmund. Finanční komise připravuje rozpočty a provádí inventuru, stará se o plánování v obci a povoluje údržby místního rázu. Veřejné schůze s občany projednány - plnění volebního programu a závazků MNV pracuje s Národní frontou. Všechny komise při MNV pracují velmi dobře. Rozpočet obce se plní podle směrných čísel s dohodou finančního odboru. Rozpočet 90 000 Kčs mimo závazky.

Co se týče zásobování, jsme celkem spokojeni. V místní Jednotě můžeme dobře nakoupit, až na to, že v naší vesnici nemáme prodejnu masa. Už se několikrát žádalo o pojízdnou prodejnu s masem.

Poměry lidopisné. Narodily se dvě děvčata a tři chlapci. V letošním roce v naší obci nikdo nezemřel. Pohřeb měl rájecký rodák P. Alois Koruna, arcibiskupský rada a farář v Bzenci. Narodil se 25. 1. 1913 v Rájci, vysvěcen na kněze 24. 12. 1939 ve Vratislavi. Zemřel po krátké nemoci (infarkt) 27. 11. 1973 v nemocnici v Kyjově. Byl převezzen do svého rodného domu v Rájci a pohřben byl ve Zvoli 1. 12. 1973. Byl tamními farníky velmi oblíben. Na pohřeb přijelo mnoho farníků z Bzence a okolí.

Kultura v naší obci. V roce 1973 také se plnily všechny plánované kulturní vzdělávací a společenské akce. Osvětová beseda (OB), místní knihovna. Bylo uskutečněno celkem 39 akcí. Téměř všechny byly početně navštíveny. Jak mládež, tak i dospělými občany. Kino OB promítalo 30 filmů, představení pro mládež školní. Filmu také bylo využíváno jako doplňku při oslavách: významných dnů a památkových výročí, při veřejných schůzích spol. organizací a školení CO. Práce kulturní výchovy a vzdělávací byla hodnocena na členské schůzi ZO KSČ, MNV, NF na plenární schůzi MNV kladně.

Přednášky: I. lékařská, přednášel Dr. Němeček ze Zvole. Účast na této přednášce byla 45 občanů, pořadatelé byli OB, ČSŽ, ČSČK. II. lékařská, o výživě přednášel Dr. Pumprla ze Zábřehu. Přítomno bylo 35 osob. Pořadatelé OB, ZDS, ČSŽ. Oslava 25. února se konala na sále (koncert) hráli z Perly. Přítomen byl přímý účastník odboje, návštěva 95 občanů. Čtvrtou velmi zajímavou cestopisnou přednášku měl rájecký občan Fr. Žák, často cestuje do zahraničních států a o těchto cestách pro rájecké občany pořádá besedu a ukazuje diapozitivy. Jeho přednášky jsou velmi zajímavé a občany jsou početně hodně navštěvovány. Pořádala OB, účast 75 osob. Cestopisná přednáška 2000 km po Volze, návštěvnost 60 občanů. Pořadatelé OB, Sokol a pionýr. organizace.